

HAVERSDÅS LANGHØJ OG DYSSE

8830 Tjele

1: Haversdås langhøj set fra øst.

2: Den afmærkede trampesti fra parkeringspladsen. I baggrunden ses jættestuen.

3: Den velbevarede jættestue med tilstødende kammergang set fra sydøst.

4: Indhugget skåltegn på dækstenens overside.

Administration

Ejerforhold	Privatejet
Oprettet	2001
Sidste rettelse	01-2011
Tilsyn og beskadigelser	Kulturarvsstyrelsen - KUAS
Pleje, skiltning og 100 m.-zone	Randers Kommune
FREDNINGSNR.	1912-21
STEDNR.	131205-1

Find Fortidsmindet med GPS

GPS	Breddegrad 56.525908
Længdegrad 9.792663	
UTM-system	E 548763 N 6264897

Beskrivelse

Haversdås langhøj og dysse

På markerne øst for Haversmose ca. 3,5 km. NNV. for Læsten, ligger to flotte gravanlæg fra bondestenalderen, hvortil der er offentlig adgang ad en afmærket sti langs markskellet fra en mindre parkeringsplads ud til offentlig vej.

Haversdås langhøj set fra øst.

Østligst ligger en øst-vest orienteret 100 m. lang, 15 m. bred og indtil 2,5 m. høj langhøj fra den tidlige del af bondestenalderen, men det første man møder på stien fra parkeringspladsen er en velbevaret stenopbygget jættestue i en gravhøj.

Den afmærkede trampesti fra parkeringspladsen. I baggrunden ses jættestuen.

Jættestuens omsluttende jordhøj er - som det næsten altid er tilfældet - blevet delvist afgravet i nyere tid. Herunder er dækstenene over den ØSØ-vendte kammergang og over N-enden af gravkammeret blevet fjernet. Over kammerets S-ende ligger stadig en meget stor dæksten, og på oversiden af denne ses ca. 5 små indhuggede skålformede fordybninger - såkaldte "skåltegn" - som typisk blev indhugget i den efterfølgende bronzealder.

Den velbevarede jættestue med tilstødende kammergang set fra sydøst.

Det nærmest pæreformede gravkammer som ikke er undersøgt arkæologisk, fremstår meget illustrativt med 7 bæresten som understøtter dækstenene, og i den tilstødende kammergang ses yderligere 3 bæresten. Mellemmurmellem bærestenene er hermetisk udfyldt med opstablede, flade stenfliser i en såkaldt tørmur, som forhindrede den omgivende jordhøj i at skride ind i gravkammeret og gangen. Jættestuen er på grund af sit pæreformede kammer nærmest en overgangsform mellem de tidlige dysser og den fuldt udviklede jættestue som typisk har et større og mere rektangulært gravkammer.

Indhugget skåltegn på dækstenens overside.

Når man fortsætter ad stien over marken vest for jættestuen ses den store langhøj "Haversdås" på den tilstødende mark mod NV.

Indre af jættestuens kammer med velbevaret tørmur mellem bærestenene.

Også denne høj har navn efter et gammel sagn, som har sammenhæng med gravhøjen "Havershøj", ca. 1 km. længere mod vest på den anden side af Haversmose, hvor Kong Have ifølge folketroen boede. I Haversdås boede også en konge. Kongerne forbød da deres to børn at blev kæresten og få hinanden. Derfor måtte de mødes i smug om natten, hvor pigen tændte lys i mosen for at vise sin elskede vej. Men en dag slukkede en troløs terne lysene og drengen druknede i mosen. Som straf herfor siger sagnet, at den utro terne nu sidder som en fugl og kvadrer på stenene ved Haversdås.

Haversdås langhøjen på marken set fra sydøst.

Langhøjen er særlig i østenden ret afgravet og her ses også en del sten som muligvis stammer fra ødelagte gravanlæg i højen. De jordopbyggede langhøje optræder typisk ret tidligt i bondestenalderen, og kan rumme såvel træ- som stenbyggede gravanlæg. Gravene er mange gange blevet tilføjet løbende, hvorved højene er blevet meget lange.

Langhøjens østende med informationsskilt.

Spredt i overfladen ses også flere sænkninger som må formodes at rumme sammensunkne eller plyndrede gravkamre. Langs foden af langhøjen har der stået store sten. Flere af disse ses i vestenden og langs den nordre langside. Du kan opleve tilsvarende langhøje ved Givehøje, Rude Strand og i Hørret Skov.

Vestenden af langhøjen med spredte randsten.

